

P E T R I D E

V B A L D I S , P E R V S I N I ,

I V R E C O N S V L T I C L A R I S S I M I

Tractatus docti & insignes de duobus fra-

tribus & aliis sociis. Quò nunc pri-

mùm accesserunt eiusdem Autho-

ris Commentarij in Titu.

de collectis, atque de

permutat. be-

neficio.

*Omnia & fideli opera castigata, Summarijs &
Indice copioso locupletata.*

L V G D V N I,

Apud Hæredes Iacobi Giuntæ.

1 5 5 0.

PETRI DE VBALDIS PER

RVSINI AD CIVES ET

primates Perusinos,

Prefatio.

Um post Deum immortalem republ. rebus omnibus præferenda sit, magnifici domini consules & spectati mercatores, eique omne studium, omnis cogitatio, omnis denique vita nostra debeatur, id quod ipsam tempub. conseruat & auget, præcipua laude & honore dignum indicatur. Sunt autem variae hominum artes: ex quibus magna ciuitati commoditas & utilitas comparatur. Sed, pace omnium & bona venia dicam, nullam puto mercatura commodiorem: & ad vitæ usum, & ad conseruationem societatis humanæ. Quo enim pacto in ipsis ciuitatibus viueretur, nisi per mercaturam rerum copiam haberemus? Et quid prodesset ciuitates esse copiosas, si rerum domini ipsis nos uti prohiberent? Profectò, & si pluribus rebus posset fortè quispiam abundare: plurimis tamen carere necesse esset. Mercatura nobis multa vndique ad ciuitatem adportans, omnia quæ ad ornatum, quæ ad dignitatem, quæ ad honestam vitam, quæ denique ad salutem vsu veniunt, subministrat. vnde Calistratus clariss. iure consul. in. l. ij. ff. de nudi, refert Platonem dixisse, cum institueret quemadmodum ciuitas bene & beatè habitari posset, in primis negotiatores necessarios esse. Hinc videmus, & hic & in tota Italia mercaturam per primarios ciues, & vita probatissimos exerceri. hinc apud nos multos grauibus reipub. negotiis occupatos, gaudere in numero mercatorum esse descriptos, vt eo saltem titulo

Operis Summaria partitio.

Pro clariori intelligētia, in quindecim partes principales diuidendum opus adsumpsit.

Primò namque considerandum, arbitror societatum genera quot sint.

Secundò, societas qualiter contrahatur.

Tertiò, quod genus societatis contractum esse intelligatur.

Quartò, qualiter inter socios portiones societatis sint faciēde.

Quintò, quæ lucra inter socios veniant communicanda.

Sextò, quæ expensæ inter socios debeant fieri de communi.

Septimò, qualem diligentiam socius socio in re communi adhibere teneatur.

Octauò, an damna contingētia communi corpori societatis, vel vni ex socijs communiter inter omnes debeant impartiri: aliàs imputari.

Nonò, an factovnius ex socijs vel eorum institoris, cæteri obligentur. & similiter econtrà,

an cæteris acquiratur.

Decimò, si vnus ex socijs in societate alium sociũ sine cõsensu aliorum adsumpsit, an ex facto adsumpti ipse vel adsumēs cæteris teneatur, & econtrà, an cæteri eorum facto adsumptio vel adsumenti obligentur.

Vndecimò, qualiter & quādo societas finiatur.

Duodecimò, quis rationē gestionis reddere teneatur.

Decimotertiò, an & quādo in ri reddendi rationem administrationis præscribatur.

Decimoquartò, quæ actio cõpetat inter socios: & quādo vnus ab alterò conueniatur.

Decimoquintò, qualiter socius socio teneatur.

A R G V M E N T V M.

✱ Societatũ sex species: nempe vitæ cõmunis: rei vnius: negotiationis: vectigalis: vniuersorũ ex opera & quæstu manantiũ, tum denique omni bono.

S V M M A R I V M.

✱ Prima pars principalis est quot sint genera societatum. & in ista parte sex esse principales species societatum considerant.

EIVSDEM PETRI DE VBALDIS PERVSINI,

COMMENTARII IN TITVL.

de collectis, illustrati Additionibus

Feliciani de Rubeis de Ca-
nino, V. I. D. ce-
leberrimi.

*

SUMMARIUM.

- 1 Collectarum materia, qua laicis saepe im-
ponuntur, stricte nimis & anguste à Doctori-
bus tractata.
- 2 Clerici an privilegie sibi concessio possint ubi
in re communi. Et an illis teneatur ad collectas
ad via pontisve refectionem remiss.
- 3 Collectam quis possit imponere.
- 4 Collectam an & quatenus civitas possit im-
ponere. & nu. 8.
- 5 Collectarum impositio, est quid unum de rega-
libus, principis suprema potestate reservatis.
& nu. 7.
- 6 Collecta imposita, vendi potest.
- 9 Populus inferior particulare lege municipio
statuere potest, ad sui regimen.
- 10 Civitas an possit obligare singulares perso-
nas civitatis remiss.
- 11 Collecta cui possit imponi.
- 12 Forensi possidenti in territorio unius civitatis
quibus casibus potest imponi collecta.
- 13 Collecta an imponatur per capita, per firmam
tes, an vero per solidum & libram.
- 14 Collecta pro utilitate publica imponenda est
per as & libram.
- 15 Collectarum onus ferendum, pro quantitate et rata
assumi. Et quod si civitas non habeat estimum. n. 16.
- 17 Possessiones steriles, non gravantur aliqua collecta.
- 18 Pauperes notorie, & lapsi facultatibus, immu-
nes sunt à collectis.
- 19 Collecta imponitur per capita, statuto declan-
te quemlibet debere, ire ad exercitum, & fit
super eo compositio.
- 20 Collecta per focos imponenda, statuto cogno-
scendo unum de qualibet familia ad exercitum.
- 21 Principium & causa, vnde quid descendit,
inspicere debet.
- 22 Collecta pro viribus patrimonii imponi debet
ubi aliter de causa non constat.
- 23 Collecta immunitate qui gaudeant.
- 24 Collecta solvi debet secundum tempus imposi-
tionis, non autem tempus, quo rensi solvenda.
- 25 Collecta qualiter imponenda & distribuenda
statuto declante, quod quemlibet vilia habens
xxxv. focularia vel supra, teneatur tenere decem
equos, aut quid tale solvere.
- 26 Onus mittendi ad exercitum mandato principis
est patrimoniale. Vbi nemo tenetur militare
propriis sumptibus.
- 27 Gabela una tantum solvenda, etiam si ex
vno contractu fiant plura originalia.
- 28 Collecta an teneant solvere recedentes et n. 34.
- 29 Allibratus in loco, an possit inde recedere.

Cuncta

PETR. DE VBAL. PERV. DE PERMV. BENEF.

debetur impetranti: quia illa præben-
da alij, quàm optanti de iure erat de-
bita, prout dicit glo. in. d. c. vlti. Præ-
terea, ibi mandabatur prouideri de
beneficio non determinato nec ex-
presso. Item in spectantibus notatur
ambitio. de præben. c. quamuis. lib. vj.
ideò apostolica gratia non tollit con-
suetudinem, sed in permutatibus non
notatur ambitio. non obstat quòd ver-
bum vacationis, includat omnem mo-

dum vacationis: quia hoc negatur,
quo ad casum istum: vt patet ex iuri-
bus præalleg. Nec etiam obstat, quòd
Papa per rescriptum non intendit de-
rogare consuetudini: quia hoc casu
beneficio iuris scripti derogatur illi
consuetudini. Nec obstat, quòd con-
suetudo arctare videatur permutare
volentes: quia imò eos non arctat, ex
quo beneficio iuris se tuentur contra
illam consuetudinem.

FINIS.

Lugduni, Expensis heredum Iacobi Giunta.